

sammen om et bedre miljø

årsrapport 2006

Eid av Hamar, Løten, Ringsaker og Stange kommuner
1974 Stiftet med bakgrunn i Mjøsaksjon
1977 Avløpsrenseanlegg tatt i bruk
1987 Vannverk og renovasjonsordning tillagt Hias
1991 Driftsassistanse for renseanlegg i fylket etablert
Forsyning av Mjøsvann til Løten
1998 Driftsassistanse for vannverk i fylket etablert

Innhold

Store utfordringer løses best sammen	4
Livskvalitet og muligheter	6
Organisasjon og administrasjon	10
Vann	12
Avløp	14
Renovasjon	16
Naturskolens prosjekter	18
Klipp fra Hias Avis:	
<i>Ella miljøbil</i>	20
<i>Avløp blir energi</i>	21
<i>Kildesortering viser veg</i>	22
<i>Gratis medisin fra springen</i>	23
Styrets beretning 2006	24
Resultatregnskap	28
Balanse	29
Noter	30
Revisjonsberetning	39

sammen om et bedre miljø

Store utfordringer løses best sammen

Hias har lagt et godt og aktivt år bak seg. Vi har levert tjenester i samsvar med målsettingene for selskapet. Vi har også tilfredstilt alle krav i henhold til konsesjoner, lover og forskrifter. Siden Hias er sertifisert etter ISO 14001, var det ekstra hyggelig at Teknologisk institutt gjennom sin årlige revisjon på nyåret kunne konstatere 0 avvik i våre miljørutiner.

Dette betyr ikke at vi ikke står ovenfor nye utfordringer og for så vidt muligheter og interessante oppgaver. En stor utfordring er en bedre sikring av vann-

forsyningen i regionen. Hamar vannbehandlingsanlegg feirer i år 50-årsjubileum. Selv om store deler av innmaten er skiftet er det fortsatt deler og ledninger som stammer fra oppstarten. Det er i dag bare Løten kommune som har tosidig forsyning, både fra Stange og fra Hamar vannbehandlingsanlegg. I hovedplanen for vannforsyning i regionen er det nå vedtatt å binde i sammen anleggene i Hamar og Stange med en ny ledning, slik at en får tosidig forsyning til alle kommunene, et prosjekt kostnadsberegnet til 150 mill. kr.

Hias ble i sin tid etablert som en del av Mjøsaksjonen for å ta vare på og rense avløpet i regionen før det gikk ut i Mjøsa. En aksjon som var vellykket og som igjen har gjort Mjøsa til en god vannkilde og et hyggelig rekreasjonssted. Men fortsatt er det klare tegn på at vi har en vei å gå. Jeg tenker da på miljøgiftene som medfører at vi stiller spørsmålsteget ved å utnytte det matfatet Mjøsa egentlig er. Fra Hias vil det de nærmeste åra bli satt søkelyset på innsamling og håndtering av farlig avfall. Dette vil vi gjøre i samarbeid med de regionale avfallselskaperne i hele nedslagsfeltet for Mjøsa, fra Dovre i nord til Gjøvik, Land og Toten kommunene i vest.

Eierkommunene vedtok i 2006 en ny avfallsplan for regionen, gjeldene for perioden 2006–2010. Den viktigste endringen i forhold til dagens system er at restavfallet skal gå til energigjenvinning. Som kjent planlegger Hamarregionen Fjernvarme A/S, hvor Hias også er med-

eier, å bygge en ny varmesentral på Trehørningen som skal forsyne Hamar med fjernvarme. Sentralen vil bli planlagt for å kunne brenne avfall. Ett kilo avfall gir ca 3 kwt energi. Lykkes en med dette prosjektet vil det i framtida ikke bli deponert organisk avfall på Heggvin. En vil også da ha en komplett miljøriktig løsning på avfallsiden når en ser dette i sammenheng med de gjenvinningsordningene vi allerede har.

Til slutt vil jeg peke på en viktig utfordring når det gjelder tilgang på fagfolk. Vi ser allerede i dag at det blir stadig vanskeligere å rekruttere flinke fagfolk. De få som er søker seg til større spennende miljøer. Hias bistår allerede i dag kommunene i Hedmark med kompetanse. Å bygge videre på denne kompetansen kan bli et viktig verktøy både for regionen og for hele fylket.

*«Hias bistår i dag kommunene
i Hedmark med kompetanse.
Å bygge videre på denne
kompetansen kan bli et viktig
verktøy både for regionen og
for hele fylket.»*

Livskvalitet og muligheter

Hias IKS er en miljøbedrift.

Det er vårt felles naturgrunnlag som står sentralt i selskaps drift. Vi opplever fortsatt fokus på velferdsøkning, men isolert sett har begrepet velferd sine negative sider. For Hias blir dette synlig gjennom økte avfallsmengder og forurensning.

Viktige ressurser i det vi til daglig betrakter som avfallsprodukter blir gjennom Hias' virksomhet tatt vare på og brukt på nytt. Miljøgifter og andre skadelige stoffer blir tatt hånd om på forsvarlig måte. På denne måten er Hias en bidragsyter på veien mot en «grønn velferd», der disponering og bruk av naturressursene er bærekraftig ut i fra et økologisk perspektiv.

«Vi opplever fortsatt fokus på velferdsøkning, men isolert sett har begrepet velferd sine negative sider. For virksomhetsområdene til Hias blir dette synlig gjennom økte avfallsmengder og forurensning.»

Visjon

Selskapets visjon er «et skritt foran».

Verdigrunnlag

Selskapet legger vekt på å være:

- miljøbevisst
- troverdig
- handlekraftig

Hovedmål

HIAS SKAL:

- Utvikle og levere VAR-tjenester som gjør Hamar-regionen attraktiv for miljøbevisste innbyggere og bedrifter
- Være en kunnskapsformidler i miljøspørsmål knyttet til vann, avløp og renovasjon
- Ha fokus på økonomi
- Utnytte sin kompetanse til å skape verdier for eierne gjennom næringsutvikling i og utenfor regionen
- Være en attraktiv arbeidsgiver.

Nøkkeltall

	2006	2005	2004
Omsetning	117,3 mill. kr	111 mill. Kr	111 mill. kr
Resultat	5,6 mill. kr	7,0 mill. Kr	4,6 mill. kr
Selvkostgrad dette året	97,9%	100%	98,5%
Selvkostgrad akkumulert fra 2003	97,9%	100%	99,9%
Investeringer	17,9 mill. Kr	24,8 mill. Kr	13,7 mill. kr
Egenkapitalprosent	62,9%	67%	65%
Likviditetsgrad	3,6	2,8	3,4
Andel administrasjonskostnader	7,9	8,5	8,3
Antall fast ansatte 31.12.	57	56	56

Omsetning

Vann	15,5 mill. kr
Avløp	32,6 mill. kr
Renovasjon	60,2 mill. kr
Driftsassistansen	2,6 mill. kr

Annen virksomhet

DRIFSTASSISTANSEN I HEDMARK

Hias er ansvarlig for virksomheten Driftsassistansen i Hedmark. Virksomheten omfatter både direkte kompetansee støtte til den enkelte kommune og generelle oppgaver som arrangement av fagtreff, datainnlegging og rapportering.

Virksomheten drives til selvkost av Plan og rådgivning, – en intern avdeling i Hias med høy ingeniørkompetanse. Totalt utgjør driftsassistanse-virksomheten tre årsverk, og avtalen er løpende til den sies opp.

Næringsvirksomhet

HIAS NÆRING AS

Den kommersielle aktiviteten til Hias er samlet i et holdingselskap – Hias Næring AS. Dette betyr at Hias IKS er rendyrket til å inneholde lovregulerte og ikke skatteposisjonerte aktiviteter og selskaper. Eierandelene i Hamar-Regionen Fjernvarme AS ligger fortsatt i Hias IKS på grunn av at dette er en finansiell plassering av midler fra etterdriftsfondet tilknyttet deponiet på Heggvin. Det samme gjelder eierandelene i Mjøsanlegget AS. Dette anlegget kom til i samarbeid mellom GLT, Glør og Hias, for å løse behandling av våtorganisk avfall fra husholdningene.

Omsetning Hias Næring AS	0,0 mill. kr
årsoverskudd før skatt	0,7 mill. kr

HIAS MILJØPARTNER AS

Hias Miljøpartner AS er et heleid datterselskap av Hias Næring AS. Gjennom dette selskapet kanaliseres virksomhet utført av Hias IKS utover selvkostområdene. I 2006 har virksomheten bestått av en avtale med Hamar-Regionen Fjernvarme AS om drift og vedlikehold av deres fjernvarmesentral med tilhørende anlegg. I tillegg selger selskapet Molok, større oppsamlingsenheter spesielt egnet for eksempel borettslag, og rådgivningstjenester generelt. Rådgivningstjenester utføres av personell fra Plan- og rådgivning.

Omsetning Hias Miljøpartner AS	3,9 mill. kr
årsoverskudd før skatt	0,5 mill. kr

HIAS DRIFT AS

Hias Drift AS er et heleid datterselskap av Hias Næring AS. Selskapet ble stiftet i 2004, og virksomheten består av transport, mottak og sortering av plastemballasje innsamlet fra husholdninger i Sør-Norge. Dagens drift er basert på en avtale med Emballasjeretur AS. Plastsorteringsanlegget ble satt i drift i juni 2005.

Omsetning Hias Drift	13,2 mill. kr
årsoverskudd før skatt	0,6 mill. kr

Organisasjon og administrasjon

REPRESENTANTSKAPET:

Kristen Bartnes, ordfører
Frøydis Elisabeth Sund, varaordfører
Inger Kristin Sletten
Tor Inge Martinsen
Riitta Helgestad
Arne Frogner
Morten Saxrud
Bente Anita Brustad
Kristian Engevoid
Helle Norunn Tenningsås
Bjørn Simensen
Christian Haugen
Odd-Hermann Roel Børke
Knut Erik Villumstad
Ragnar Reiersen

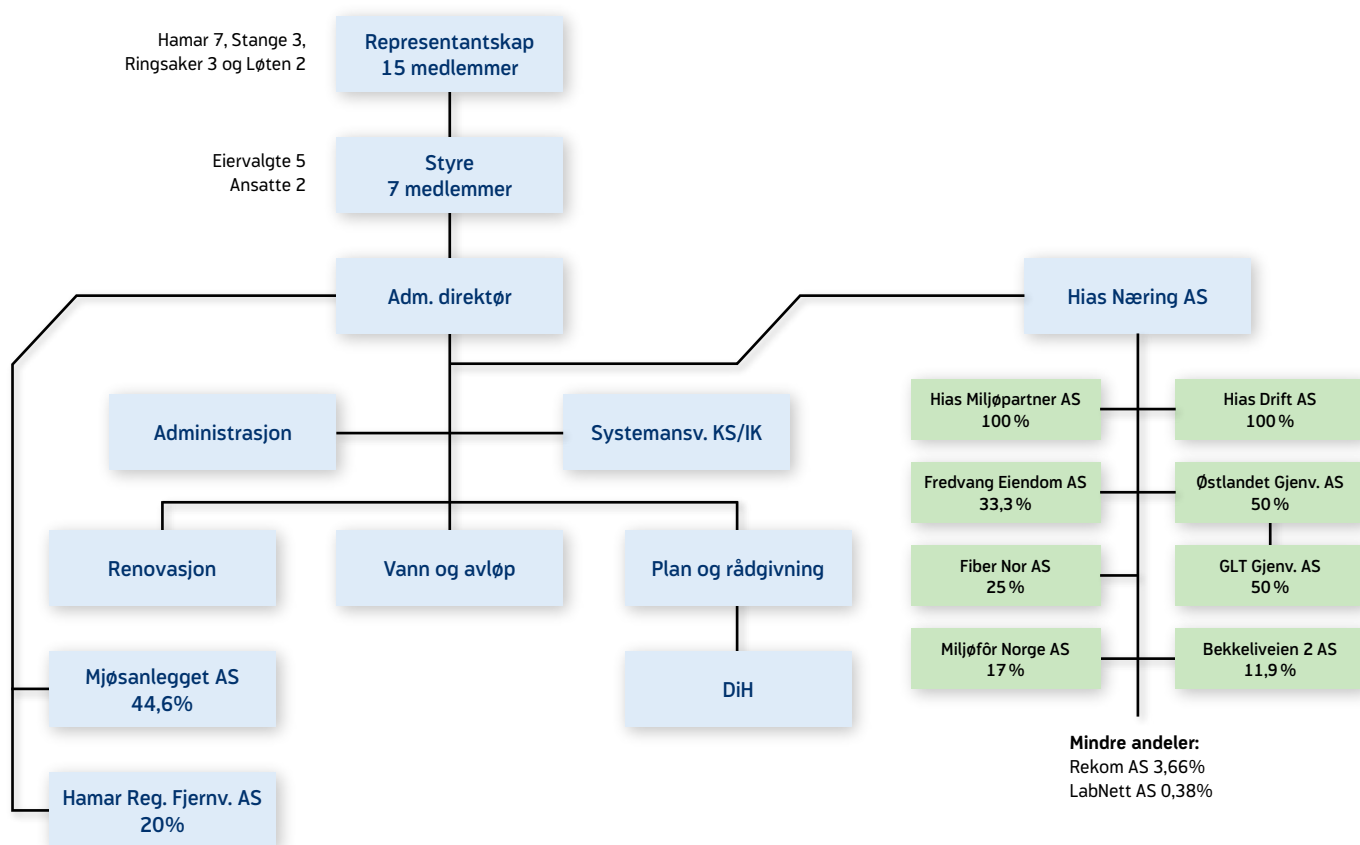
Stange
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Stange
Stange
Ringsaker
Ringsaker
Ringsaker
Løten
Løten

STYRET:

Jan Tyriberget, *leder*
Morten Finborud, *nestleder*
Kristin Malonæs
Kjersti Hoff
Ole Johan Hjelmstad
Roy Rindal
Elisabeth Kirkeby

ADMINISTRASJON:

Ernst Øygarden *adm. direktør*
Bjørn Erik Jønsberg *renovasjonssjef*
Ove Sander *vann- og avløpssjef*
Terje Wikstrøm *plansjef*
Grethe Olsbye *administrasjonssjef*

Vann

Status 2006

Visste du at...

...Hias IKS forsyner 49000 personer, offentlig virksomhet og næringsliv med vann?

...Hias IKS leverte 5,8 mill. m³ vann til kommunene Hamar, Stange, Løten og Ringsaker?

...Hias IKS leverer vann fra to behandlingsanlegg, ett i Hamar og ett i Stange?

Måloppnåelse

NOK VANN

Hias har levert den vannmengden kommunene har behov for.

GODT VANN IHT. FORSKRIFTER OG ANBEFALINGER

Hias har levert godt vann iht. forskrifter og anbefalinger i 2006.

Ved Hamar vannbehandlingsanlegg har alle uttatte rutineprøver av rentvann i 2006 ligget innenfor kvalitetskrav fastsatt i Drikkevannsforskriften.

Det er planlagt installasjon av UV-anlegg ved Stange vannbehandlingsanlegg, en styrking av den hygieniske barrieren. Dette tiltaket ble gjennomført ved Hamar vannbehandlingsanlegg for noen år siden. Ved Stange

vannbehandlingsanlegg har det vært en økning i tilfeller av dårlig råvannskvalitet i 2006 i forhold til 2005, hvilket styrker beslutning om installasjon av UV-anlegg.

Det har vært noen tilfeller av avvik på nettprøver i 2006, flertallet på måling av partikkelinnhold. Det vil nå bli installert on-line måling av partikkelinnhold for å kartlegge problemet.

SIKKER VANNFORSYNING

Kommunene som drifter Hias sine vannledninger har rapportert om 3 brudd på disse ledningene i 2006. Det har vært ett tilfelle av redusert trykk i leveransen fra Stange vannbehandlingsanlegg som følge av automasjonsfeil. Feilen ble raskt rettet.

Viktige hendelser og aktiviteter i 2006:

- På grunn av mistanke om innlekking av takvann på bassengene Opsahl og Rømma er de tidligere flate tak med innvendig taknedløp bygget om til fall ut fra bassenget og utvendig taknedløp.
- På grunn av perioder under fullsirkulasjon i Mjøsa med problemer med farge i rentvann ut fra Hamar vannbehandlingsanlegg har det vært gjennomført pilotforsøk med felling på filtrene. Et basseng er nå under ombygging for gjennomføring av forsøk i fullskala.
- Det er utarbeidet forprosjekt for hele overføringsanlegget mellom Hamar og Stange. Pumpestasjon og videreføring av ledningsanlegget fra Åkersvika mot Arstad bassenget er under prosjektering.
- Forsøk med tilsetting av vannglass (natrium silikat) ved Stange vannbehandlingsanlegg som tiltak mot korrosjon som alternativ til CO₂ og marmor er avsluttet som forsøk og videreføres nå i ordinær drift.

Avløp

Status 2006

Visste du at...

... Hias IKS har mottatt 8,0 mill. m³ avløp fra kommunene Hamar, Stange, Løten og Ringsaker?

... 784 skoleelever har besøkt avløpsrensaneanlegget i 2006?

... det arbeider 19 personer med vann, avløp og drifting av fjernvarme i Hias i tillegg til to automatikerlæringer?

Måloppnåelse

RENSEKRAV OG KONSESJON

Myndighetenes krav til virkningsgrad på 99 % på transportsystemet er oppfylt. Registrerte overløp utgjorde 0,07 % av den totale avløpsmengden.

Rensekravene i henhold til utslippstillatelsene er i 2006 overholdt for alle parametre, på tross av økning av tilført forurensning på ca. 6 % på fosfor og 5 % på organisk materiale (KOF).

I elleve av årest måneder tilfredstilte kvaliteten av behandlet slam gjødselveforskriftens krav til klasse II, som kan disponeres til jordbruk. På grunn av litt høyere innhold av cadmium oppfylte én måneds produksjon bare kravene til klasse III, som kan disponeres til grøntarealer.

Viktige hendelser og aktiviteter i 2006:

- *Ny råtnetank er ferdig og innkjørt.*
- *Ny reaktor for slambehandling er planlagt og bestilles etter årsskiftet.*

- *Det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal gjøre en faglig vurdering av prinsipper for framtidig behandling av avløp fra bedrifter og utarbeide alternativer til nåværende modell for gebyrberegning.*
- *For å forberede renseanlegget for økt belastning når Norsk Protein sitt nye anlegg blir satt i drift til høsten, er det igangsatt en renovering av det biologiske renses-trinnet og igangsatt fullskala forsøk med rensing av returstrømmer fra slambehandlingen.*

Viktige hendelser og aktiviteter i 2006:

- *Fraksjonsbeskrivelsene er gjennomført. Hias' nettsider og brosjyremateriell er oppdatert.*
- *Det er igangsatt et forprosjekt vedr. hvilke aktiviteter som bør være på Heggvin etter 2009. Fra 2009 kommer sannsynligvis et forbud mot å deponere avfall med mer enn 10% nedbrytbar innhold.*
- *Det er inngått avtale med Ella Miljøbil om innsamling av farlig avfall samt informasjon/opplæring på grunnskoler i vårt område.*
- *Åpningstiden på Heggvin deponi og gjenvinning er utvidet, og Heggvin er nå åpent fra kl 08:00 på hverdager unntatt lørdag. Det er også installert ny port og snuplass på Heggvin.*
- *Det er innkjøpt ny sorteringsmaskin, da det fra sommeren 2007 blir pålegg om å kontrollere alt avfall levert fra næring. Maskinen har vist seg nyttig til andre oppgaver også.*
- *Mellomlagerhall for næringsplast og plate for behandling av trevirke er oppført.*

Renovasjon

Status 2006

Visste du at...

... Hias samler inn og avhender avfall fra husholdningene i Hamar, Løten og Stange?

... Hias har 5 gjenvinningsstasjoner og 53 småsamlere, fordelt i de 4 eierkommunene?

... avfallsinnsamling og -avhending skjer på bakgrunn av en avfallsplan vedtatt av kommunene?

... 23 personer arbeider med renovasjon i Hias IKS?

Måloppnåelse

Utdrag fra mål i avfallsplan gjeldende fra 2006–2010:

- Økning i mengde husholdningsavfall skal være lavere enn økning i BNP
- Andel utsortert husholdningsavfall til gjenvinning skal være minst 80 % i 2010
- Energi i restavfall skal utnyttes ved forbrenning eller tilsvarende
- Innsamlet mengde farlig avfall skal øke, både fra husholdninger og næringsliv
- Restavfall skal ikke inneholde farlig avfall
- Kundetilfredshetsindeks på kommunenivå skal være minst 75 i 2010
- Gebyrene skal ikke være høyere enn i andre kommuner som tilbyr sammenlignbar renovasjonsordning.

Status i forhold til noen av målene:

- Mengden husholdningsavfall har økt med 1 %. Dette er lavere enn økningen i BNP
- Gjenvinningsgraden har sunket fra 78 % til 76 %
- Innsamling av farlig avfall har økt med 8,3 % fra husholdningene.

Naturskolens prosjekter

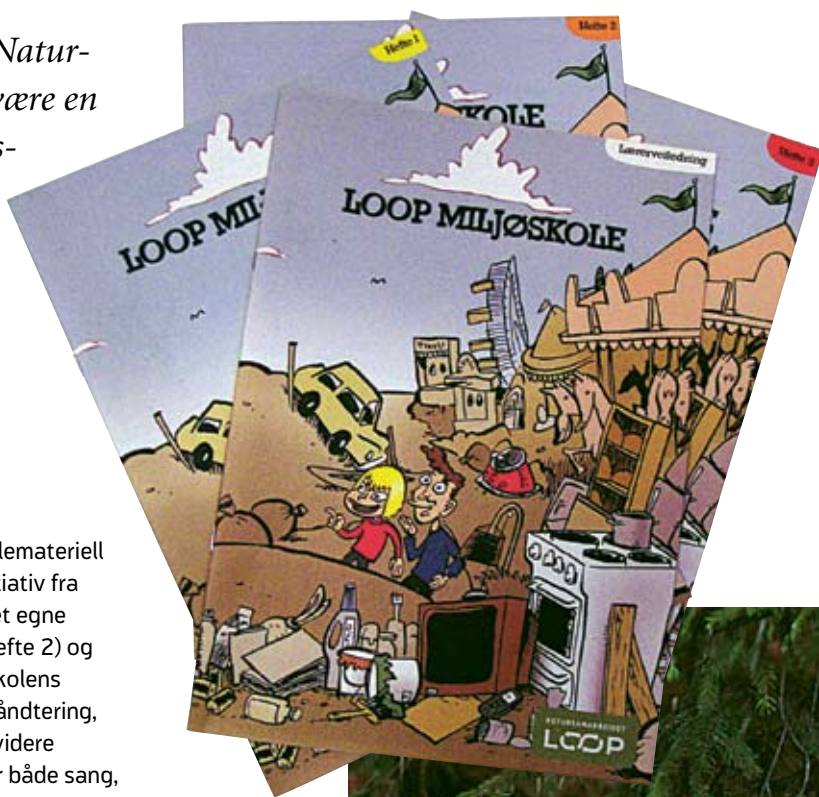
Hias samarbeider med Hamar Natur-skole for å nå målet «Hias skal være en kunnskapsformidler i miljøspørsmål knyttet til vann, avløp og renovasjon.» Samarbidet har pågått i 3 år, og to aktiviteter er gjennomført.

Prosjekt Søplegjøk

I prosjektet Søplegjøk benyttes LOOP sitt skolemateriell som underlag. Materialet er utarbeidet på initiativ fra renovasjonsbransjen i Norge. Det er utarbeidet egne elevhefter til klassetrinnene 1. (hefte 1), 4. (hefte 2) og 9. (hefte 3), samt en lærerveiledning. I Naturskolens opplegg inngår 2 timer med teori om avfallshåndtering, gjenvinning og kildesortering med forslag til videre arbeid. Det pedagogiske opplegget inkluderer både sang, eventyr og storyline. I tillegg blir de største elevene tilbudt tur til Heggvin avfallsplass for omvisning. Prosjekt søplegjøk gjennomføres fortrinnsvis i vårsemesteret. Søplegjøk er et prosjekt skolene selv må melde seg på til, etter at det er blitt sendt ut invitasjoner til alle skolene. Noen skoler viser seg å være flinkere enn andre til å benytte seg av tilbudet. Mens Naturskolen på sin side har begrensninger i hvor mange skolebesøk de kan klare i løpet av perioden.

Prosjekt Oppdag Mjøsa

I prosjektet oppdag Mjøsa bruker Naturskolen 1 time teori for å fokusere på viktigheten av vann, forbruk av vann, vannmiljø, forurensning av Mjøsa i historisk perspektiv. Det inngår i opplegget at elevene deltar på en forskningstur på Mjøsa med m/s «Miljøsa», som er Naturskolens egen båt. Elevene foretar målinger, undersøkelser og sammenlikner sine resultater med krav som NIVA setter som gode Miljøindikatorer i Mjøsa. De måler siktedyp, pH, vannfarge, algeforekomst og synlig søppel i tillegg til ekkolodd-observasjoner. Elevene får også omvisning og undervisning på avløpsrensaneanlegget til Hias. I tillegg gjøres miljøundersøkelse i tilløpsbekker og elver til Mjøsa. Målinger som blir gjort blir lagt inn på www.miljolare.no/mjosa Prosjektet gjennomføres i høstsemesteret.

TALL OG FAKTA FRA TRE ÅRS SAMARBEID

Skoleår	Høst	Vår	Antall elever	Antall timer
2003-2004	Søplegjøk	Søplegjøk	840	122
2004-2005	Oppdag Mjøsa	Søplegjøk	420	326
2005-2006	Oppdag Mjøsa	Søplegjøk	330	252
Sum total			1590	700

Knut Monssen og Håkon Saxrud, Hamar Naturskole.

Ella miljøbil

Den store lastebilen heter Ella og sjåføren heter Eldor. Sammen er de et sterkt lag i miljøets tjeneste.

Ella miljøbil er ikke som andre lastebiler. Den transporterer nemlig kunnskap og ønsker handling og bedre holdninger til vårt felles miljø. Ella er en rullende miljøskole for skolebarn i 4. klasse og 10. klasse. Dessuten har Ella et romslig mottak av den typen avfall hun er mest opptatt av. Det er elektrisk og elektronisk avfall (EE-avfall) og farlig avfall.

STRATEGISKE MÅL

Ellas strategiske mål er en lengde på 17 meter og en høyde på 4,1 meter.

– Hun sorterer under betegnelsen semitrailer, forklarer sjåfør Eldor som egentlig heter Finn Steffensen. Han er en røslig kar fra Bodø som fyller dobbeltrollen som sjåfør og miljølærer på en utmerket måte.

– Faktisk er ikke Ella én, men tre biler som til stadighet er operative rundt i hele Norge, forklarer Steffensen. Opplegget begynte å rulle i 2003. I sommer passerte vi elev nummer 100.000, og nå nærmer vi oss 110.000 besøkende, sier han stolt.

DETTE VIRKER

Og stolt har han grunn til å være, for opplegget ser ut til å virke meget godt. Problemer med manglende disiplin og motivasjon hos elevene er det ikke, snarere tvert imot.

– Det er tydelig at ungene er veldig mottakelige for miljøbudskapet og skjønner at farlig avfall ikke må

komme på avveie, fordi det vil ramme oss selv, sier Steffensen. Dette er da også en av innfallsvinklene i den halve timen med undervisning, og med en slik ballast blir ungene ivrige miljødetektiver, sier han. Det er ikke uvanlig at ungene kommer til Ella med gamle batterier og annet farlig avfall som har vært overgrodd med gress.

UNDERVISER FORELDRENE

Med det de lærer her hos oss både om effekter av farlig avfall, og hvordan det behandles riktig, kan ungene faktisk også oppdra foreldrene, sier Steffensen. For eksempel forstår ungene at det er en ganske alvorlig sak at det i gjennomsnitt er fra tre til fem ødelagte elektriske artikler i norske hjem, og at dette ikke må kastes som vanlig avfall. Dessuten forstår de også

meget godt at det ikke er særlig lurt at 100.000 tonn farlig avfall «forsviner» hvert år i Norge. Her i Ella kan vi frakte 20 tonn. Vi trenger altså 5000 Ella-lastebiler for å frakte alt sammen. Etter hverandre ville det blitt en sammenhengende kø omtrent fra Hamar til Gardermoen.

Ella har besøkt flere skoler i Hamar og Løten høsten 2006.

Denne gassmotoren produserer strøm fra metangass. Strømproduksjonen brukes til driften av avløpsrenseanlegget til Hias, kan driftsansvarlig Tor Fjærgård (bildet) opplyse.

Avløp blir energi

Mye av det som ødela Mjøsa på 1970-tallet, er ressurser i dag.

Hvert sekund året rundt mottar avløpsrenseanlegget til Hias i gjennomsnitt cirka 300 liter forurenset avløpsvann (kloakk). Ut igjen kommer rensed avløpsvann og ikke minst det viktige biproduktet som tidligere ble benevnt slam. Nå kalles dette produktet biomasse, men på vegen fra slam til biomasse har det skjedd underverker.

BEST I VERDEN

En ting er at biomassen er etterspurt som gjødsel og jordforbedring i jordbruket. Noe annet er at en betydelig del av biomassens energi blir hentet ut. – Så mye som 60 til 65 prosent av det organiske materialet i slammet blir utnyttbar energi. På dette området er vi faktisk best i verden, kan driftsansvarlig Tor Fjærgård i Hias opplyse. Anleggene til Hias høster internasjonal oppmerksomhet og anerkjennelse.

GASSMOTOR

En viktig del av den avanserte slambehandlingen består av et gassanlegg der bakterier omdanner organisk materiale i slammet til metangass. Rundt regnet 30 prosent av gassen brukes til produksjon av vandamp til slam-

behandlingen. Overskuddet sendes til en gassmotor som produserer strøm. Energien sendes inn på eget strømnett og brukes til driften av renseanlegget. Bidraget fra egen produksjon dekker cirka halvparten av hele renseanleggets behov for strøm. Det tilsvarer strømforbruket i 100–150 eneboliger.

VARMEPUMPE

Avløpsvannet som kommer inn i renseanlegget, er også rikt på energi i form av varme. Denne energien henter Hias ut ved hjelp av varmepumpe. Energien herfra bruker Hias til oppvarming av renseanlegget, som har en total grunnflate på cirka 14.000 kvadratmeter. Energien fra varmepumpa dekker hele renseanleggets behov for oppvarming. Energi fra avløpsvann og biomasse sørger med andre ord for å dekke hele avløpsrenseanleggets behov for oppvarming og cirka halvparten av strømforbruket til anleggets drift.

Kildesortering viser veg

«Kildesortering av avfall har klare positive miljøeffekter i seg selv. Dessuten indikerer dette at folk er mottakelige for å gjøre noe mer for miljøet.»

Det sier leder Bård Lahn i Natur og Ungdom fra sitt kontorsted i Oslo. Lahn er fra Vallset i Hedmark, og kjenner dermed renovasjonsordningene på Hedmarken godt. Og han har heller ingen problemer med å uttrykke tilfredshet med kildesorteringen og den høye graden av gjenvinning som oppnås på våre kanter.

ET ARBEIDSSOMRÅDE

– Med tanke på den kommende valgkampen i forbindelse med kommunevalget neste år, har Natur og Ungdom utarbeidet et miljøtipshefte myntet på kommunepolitikere. Mange av dem «glemmer» nemlig miljøpolitikken.

– Vi imøteser en endring på dette, og i lokal miljøpolitikk er avfallshåndtering et område som fortjener innsats. Over store deler av landet er det nemlig langt igjen til nivået på Hedmarken, sier Lahn. Gode løsninger innen renovasjon er et godt eksempel på miljøspørsmål som må løses lokalt, med innsats fra hver enkelt av oss. Og kildesortering er et helt nødvendig utgangspunkt for å utvikle god avfallshåndtering, understreker han.

GODT EKSEMPEL

Gode løsninger for hvordan vi håndterer og behandler avfall er et eksempel på at betydelige og positive endringer for miljøet kan oppnås raskt, til fordel både for enkeltmennesket og samfunnet.

– Når vi ser hvor vellykket avfallshåndteringen er blitt mange steder, tar vi dette som et tegn på at godt miljøarbeid kan gjennomføres, sier Lahn.

Når myndighetene legger forholdene godt til rette, er det faktisk lett å få folk flest til å være miljøvennlige. En utsorteringsgrad innen Hias-kommunene på hele 80 prosent sier sitt om dette. Dermed er det grunn til å være optimistisk også med tanke på andre områder der våre individuelle vaner må endres til fordel for felles miljø, avslutter Lahn.

Vil du deg vel, drikker du 6-8 glass vann hver dag, sier Toril Hofshagen i NORVAR. Nyere studier viser at det med stor sannsynlighet er sterkt helsefremmende å drikke nok vann

Gratis medisin fra springen

Vannets helsemessige betydning er revolusjonerende. En rekke studier viser at det trolig er store helsemessige gevinster både for den enkelte og samfunnet ved å øke det daglige inntaket av vann.

– Det er så sjokkerende enkelt at noen burde ha sett det for lenge siden, sier assisterende direktør Toril Hofshagen i NORVAR (AL Norsk vann og avløp BA) på Hamar. Men det er faktisk slik at av alle helsefremmende kosttilskudd og næringsmidler, er vann det beste. Og resepten er meget enkel. Det er snakk om å drikke 6–8 glass vann hver dag.

DRIKK FOREBYGGENDE!

– Vann er kroppens viktigste byggestein, og 50–60 % av kroppen vår består av vann. Noe av det viktigste er å fylle på med vann før du kjenner tørste, sier Hofshagen. Når du er tørst har du nemlig allerede et underskudd på 1–2 liter vann i forhold til kroppens optimale væskebalanse. Barn og eldre, som er spesielt utsatt, kan ha enda høyere væsketap før tørsten melder seg. Å drikke forebyggende innebærer dermed å drikke før tørsten er der. Og det som kan forebygges, er oppsiktsvekkende. Internasjonale studier, som er sammenstilt av NORVARs søsterorganisasjon Water UK i England, viser blant annet at med et tilstrekkelig daglig inntak av vann, kan du forebygge mot flere kreftformer og mot hjerte-/karsykdommer. Hofshagen understreker at resultatene bør følges opp med mer forskning, men refererer gjerne noen eksempler på effekter av tilstrekkelig inntak av drikkevann, som det fokuseres på i vannkampanjer i Storbritannia:

- Redusert risiko for kreft-typer som brystkreft, tykktarmskreft, endetarmskreft og kreft i urinveiene
- Redusert risiko for hjerte/kar-sykdom
- Redusert risiko for dannelsen av nyrestein og gallestein
- Redusert risiko for blodpropp
- Mindre problemer med forstoppelse og sengevæting
- Mindre vektproblemer og fedme
- Mindre tannhelseproblemer
- Økt konsentrasjons- og læringsevne
- Økt fysisk mestringsnivå
- Redusert risiko for komplikasjoner hos diabetespasienter
- Redusert forekomst av dehydrering hos eldre

HOLDER IKKE MED KAFFE

– Både individuelt og for samfunnet er det altså store gevinster å hente på å øke vanninntaket. En storstilt kampanje med gode virkninger på dette området, vil etter NORVARs mening være et viktig helsefremmende tiltak for befolkningen, sier Toril Hofshagen.

– Foreløpig har det vært lite fokus fra helse- og ernæringsmyndighetene på vann som en del av ernæringsgrunnlaget, og det er for lite kunnskap i befolkningen, både om viktigheten av å drikke vann og hva som er optimalt daglig inntak.

– Men vi som drikker to liter kaffe daglig, har vel væskebalansen i orden uansett?

– Huff og huff, svarer Hofshagen, som selv har gjort det til en vane å drikke minst like mye vann før kaffeinntaket, som kaffe. Te og kaffe inneholder koffein, som har vandrivende effekt. Du oppnår altså ikke optimal væskebalanse ved å drikke kaffe eller te.

Da må det drikkes – vann!

Styrets beretning 2006

HIAS' VIRKSOMHET

Hias IKS er et interkommunalt vann, avløp og renovasjonsselskap som er dannet og eid av kommunene Hamar, Løten, Stange og Ringsaker. Selskapet er organisert som IKS (interkommunalt selskap) etter lov om interkommunale selskaper. Selskapet har kontoradresse i Hamar, men driver forskjellige anlegg og tekniske installasjoner i alle eierkommunene.

Selskapets formål er å anlegge, eie og drive kommunaltekniske fellesanlegg for vann, avløp og renovasjon i de deltagende kommunene. I tillegg kan Hias IKS påta seg andre oppgaver og gå inn med eierandel i andre foretak når dette fremmer selskapets interesse.

Gjennom Driftsassistansen for VA er Hias IKS støttefunksjon på vann- og avløpssektoren for de andre kommunene i Hedmark. Gjennom det heleide datterselskapet Hias Næring AS har Hias IKS organisert skattepliktig og risikoutsatt virksomhet. Hias Drift AS og Hias Miljøpartner AS er heleide datterselskaper av Hias Næring AS. Det første driver et plastsorteringsanlegg for husholdningsplast i Sør Norge, som er samlokalisert med Heggvin avfall og gjenvinning. Det andre er i hovedsak et faktureringselskap for skattepliktig virksomhet utført av personale i Hias IKS.

RESULTAT, UTVIKLING OG RISIKO

Hias IKS har i hovedsak inntekter fra salg av vann, rensing av kloakk, drift av gjenvinningsstasjoner og deponi, samt fra innsamling av forbruksavfall i Hamar, Løten, Ringsaker og Stange. Denne virksomheten er basert på langsiktige avtaler med eierkommunene, og er ikke tidsbegrenset.

Inntektene er regulert gjennom særlovgivning og forskrifter («Lov om vann og kloakkavgifter» og «Lov om forurensning») og skal være til selvkost etter «Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester» (KRD 2003). Utvikling i selvkostgraden har vært slik:

	2003	2004	2005	2006
Selvkostgrad pr. år	101,4%	98,5%	100%	97,9%
Selvkostgrad akk. fra 2003	101,4%	99,9%	100%	97,9%

Hias IKS har i 2006 hatt en omsetning på 117,3 mill. kr, og et regnskapsmessig overskudd på 5,6 mill. kr. I 2005 var inntekten 111 mill. kr og det regnskapsmessige overskuddet 7,0 mill. kr. Overskuddet overføres i sin helhet til egenkapitalen. Egenkapitalen utgjør 62,9% av de totale eiendelene og likviditeten er meget god.

Konsernet har hatt en omsetning på 130,4 mill. kr, og et overskudd på 6,7 mill. kr. Tilsvarende tall i 2005 var

114,3 mill. kr og 6,3 mill. kr. Egenkapitalprosenten i konsernet er på 60,5% og likviditeten er meget god.

Siden prisene til eierkommunene er basert på selvkost, vil risikoen knyttet til fremtidige resultater i Hias IKS være liten. Et stigende rentenivå vil imidlertid, etter retningslinjer for beregning av selvkost, gi økte priser og økte regnskapsmessige resultater dersom selvkostgraden skal holdes stabil rundt 100%. Det er viktig å holde selvkostgraden oppe for å ha likviditet til å ta store investeringer som forventes i årene fremover, spesielt på vannsiden.

Eventuelle usikkerheter for øvrig er først og fremst knyttet opp mot endringer i eksterne rammebetingelser. Konsekvensen av slike endringer vil imidlertid hovedsakelig være endrede priser til kunder, ikke endringer i selskapets resultat og balanse. Det er på det nåværende tidspunkt ingen kjente forhold som vil ha vesentlig påvirkning på selskapets utvikling fremover.

Hias Drift AS hadde ved utgangen av 2005 tapt mer enn halvparten av aksjekapitalen. Resultatet i 2006 har vært tilfredsstillende, og gjør at mesteparten av det udekkede underskuddet fra 2005 er borte.

Gjennom IKS-loven er eierkommunene solidarisk ansvarlig for selskapets forpliktelser. Eierkommunene utgjør også det vesentligste av kundegrunnlaget for selskapet. Eierkommunenes andel av omsetning og kundefordringer pr. 31.12.06 utgjorde henholdsvis 79% og 76,1%. Kredittrisikoen ansees derfor å være svært lav. Selskapet er til en viss grad eksponert mot endringer i rentenivået, da selskapets gjeld har flytende rente. Selskapet har utarbeidet en finansstrategi, som setter rammer for forvaltning av kapital.

FORTSATT DRIFT

Årsregnskapet for 2006 er satt under forutsetning av fortsatt drift. Det bekreftes herved at forutsetningen for fortsatt drift er tilstede.

ARBEIDSMILJØ

Selskapet legger vekt på å legge forholdene til rette for et godt arbeidsmiljø. Kvalitets- og internkontrollsystemet i Hias inngår i alle avdelinger, og er gjenstand for årlig revisjon. Det gjennomføres hvert annet år en arbeidsmiljøundersøkelse. Undersøkelsen som ble gjennomført i 2006 indikerer et fortsatt godt arbeidsmiljø i selskapet. Det har vært rapportert 1 arbeidsulykke med personskade i 2006. Det totale sykefraværet i 2006 var 5,72% hvorav 1,4% var langtidsfravær, mot henholdsvis 8,62% og 4,4% i 2005.

LIKESTILLING

Selskapet har ved utgangen av 2006 57 ansatte. Av disse er 15 kvinner og 42 menn. I konsernet er det ytterligere 3 ansatte, 2 kvinner og 1 mann, i Hias Drift AS.

Vann-, avløps- og renovasjonsbransjen er tradisjonelt en mannsdominert bransje både hva gjelder driftsoperatører og ingeniører, mens administrative stillinger er kvinne-dominert. Selskapets rekrutteringsrutine stadfester at der hvor det er underrepresentasjon av et kjønn i tilsvarende stilling i Hias, skal dette kjønn oppfordres til å søke. I 2006 er det for første gang tatt inn en kvinnelig automa-tikerlærling. Blant ingeniørene er også andelen kvinner økt ved at det er ansatt en ny kvinnelig ingeniør.

YTRE MILJØ

Hias IKS er en miljøbedrift med ansvar for å ivareta det ytre miljø på vann, avløp og renovasjonssiden, og er således en betydelig bidragsyter for opprettholdelse av et godt ytre miljø. Virksomheten er underlagt lovverk og konsesjonsvilkår som selskapet opererer innenfor. Selskapet er sertifisert etter ISO 14001, og arbeider så-ledes kontinuerlig med forbedringer i et miljøperspektiv. Det utarbeides hvert år egen miljørapport. Det er i 2006 ikke rapportert om hendelser i driften som har hatt negative konsekvenser for miljøet.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET OG RESULTATDISPONERING

Etter styrets oppfatning gir fremlagt resultatregnskap og balanse med noter et riktig bilde av virksomhetens resul-tat for 2006 og økonomiske stilling ved årsskiftet. Det er ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets slutt som er av betydning for bedømmelsen av regnskapet.

Hamar, den 4.3.07
Styret for Hias IKS

Kristin Malonæs
Kristin Malonæs

Morten Finborud
Morten Finborud

Kjersti Hoff
Kjersti Hoff

Ole Johan Hjeltnes
Ole Johan Hjeltnes

Elisabeth Kirkeby
Elisabeth Kirkeby

Roy Rindal
Roy Rindal

Jan Tynberget
Jan Tynberget
Styreleder

Ernst Øygarden
Ernst Øygarden
Administrerende direktør

Minst mulig skader...

For Hias er det et mål å sørge for at skadene fra avfall og avløp blir minst mulig på mennesker og natur

Resultatregnskap

Beløp i hele tusen kroner

Hias IKS regnskap 2005	Hias IKS regnskap 2006	Hias IKS rev. budsjett 2006		Note	Konsern regnskap 2006	Konsern regnskap 2005
110 221	115 904	113 128	Salgsinntekt	2	128 402	113 672
769	1 433	1 125	Annen driftsinntekt		2 019	667
110 990	117 337	114 253	Sum driftsinntekt		130 421	114 339
0	0	0	Varekostnad		6 710	2 294
25 973	28 047	27 723	Lønnskostnad	5, 6	29 176	26 597
13 563	13 695	13 776	Avskrivninger	7	15 874	14 649
64 304	69 753	67 108	Annen driftskostnad	3	71 371	64 683
-17	-40	0	Tap på fordringer	1	-40	-17
103 822	111 455	108 607	Sum driftskostnad		123 091	108 206
7 168	5 883	5 646	DRIFTSRESULTAT		7 330	6 133
1 016	1 486	1 442	Finansinntekt		1 971	1 364
1 143	1 797	1 840	Finanskostnad	13	2 265	1 414
-126	-311	-398	Sum finansinntekt/-kostnad		-294	-50
7 041	5 572	5 248	RESULTAT FØR SKATT		7 036	6 083
0	0	0	Skattekostnad	16	347	-196
7 041	5 572	5 248	Årsresultat		6 689	6 279

Balanse

Beløp i hele tusen kroner

Hias IKS 31.12.2005	Hias IKS 31.12.2006		Note	Konsern 31.12.2006	Konsern 31.12.2005
EIENDELER					
-	-	Utsatt skattefordel		141	290
-	-	Sum immaterielle eiendeler		141	290
40 608	46 806	Bygninger og bygningsmessige anlegg		49 689	44 315
81 471	77 935	Ledningsnett, grøfter o.l.		77 935	81 471
6 079	7 794	Utearealer, plasser o.l.		7 794	6 079
21 285	20 893	Maskiner og anlegg		25 638	27 386
4 005	3 953	Biler, transport- og anleggsmaskiner		3 953	4 005
4 755	4 608	Utstyr og inventar		4 608	4 755
627	485	Verktøy og tekniske installasjoner		485	627
1 087	2 266	Edb-utstyr og andre kontormaskiner		2 266	1 087
8 887	8 173	Anlegg under utførelse		8 173	8 887
168 805	172 913	Sum varige driftsmidler	7	180 541	178 612
8 000	8 000	Investering i datterselskap	10	-	-
-	-	Investering i tilknyttet selskap		-	-
17 239	20 867	Investering i aksjer og andeler	9	25 999	22 210
25 239	28 867	Sum finansielle anleggsmidler		25 999	22 210
194 043	201 780	Sum anleggsmidler		206 681	201 112
15 010	13 459	Kundefordringer	11	15 320	15 992
93	617	Andre fordringer	11	905	118
23 206	23 912	Kortsiktige finansinvesteringer	12	23 912	23 206
11 056	28 665	Bankinskudd, kontanter og lignende	4	35 031	15 570
49 365	66 653	Sum omløpsmidler		75 168	54 885
243 408	268 433	SUM EIENDELER		281 849	255 997
EGENKAPITAL OG GJELD					
20 000	20 000	Inskutt egenkapital	17	20 000	20 000
143 223	148 795	Annen egenkapital	17	150 423	143 734
163 223	168 795	Sum egenkapital		170 423	163 734
14 054	15 104	Avsetning til forpliktelser	6, 14	15 116	14 054
48 567	66 062	Gjeld til kredittinstitusjoner	13, 15	74 068	58 860
62 621	81 166	Sum langsiktig gjeld		89 184	72 914
8 441	10 720	Leverandørgjeld		11 767	8 857
-	-	Betalbar skatt	16	182	94
2 899	2 661	Skyldige offentlige avgifter		3 109	3 297
6 223	5 090	Annen kortsiktig gjeld		7 184	7 101
17 564	18 472	Sum kortsiktig gjeld		22 242	19 350
80 184	99 638	Sum gjeld		111 426	92 264
243 408	268 433	SUM EGENKAPITAL OG GJELD		281 849	255 997

Noter

Beløp oppgis i hele tusen kroner hvis ikke annet spesifiseres.

Note 1 – Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for store selskaper. Selskapet har ikke endret regnskapsprinsipper i år 2006.

HOVEDREGEL FOR VURDERING OG KLASIFISERING AV EIENDELER OG GJELD

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk, er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år, er alltid klassifisert som omløpsmiddel. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Kortsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendringer.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler avskrives over forventet økonomisk levetid. Avskrivningene er fordelt lineært over antatt økonomisk levetid. Aktiveringer vedrørende investeringer i de leide administrasjonslokalene avskrives lineært over leiekontraktens varighet.

FORDRINGER

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning for forventet tap. Avsetning til tap gjøres ut fra en individuell vurdering av fordringene.

ANLEGGSAKSJER- OG ANDELER

Anleggsaksjer- og andeler er balanseført til anskaffelseskost. Investeringene nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke er forbigående. Mottatt utbytte og andre overskuddsutdelinger fra selskapene inntektsføres som finansinntekt.

AKSJER I DATTERSELSKAP

Aksjer i datterselskap er vurdert til kostpris i morselskaps regnskap. I konsernregnskapet er datterselskapet konsolidert i sin helhet.

MARKEDSBASERTE FINANSIELLE OMLØPSMIDLER

Markedsbaserte finansielle omløpsmidler som tilfredsstiller kravene til en handelsportefølje er vurdert til virkelig verdi på balansedagen.

PENSJONSFORPLIKTELSE

Selskapets pensjonsansvar er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse. Denne ordningen gir en definert ytelse i forhold til tariffavtalen i kommunal sektor. Norsk Regnskapsstandard nr. 6, Pensjonskostnader, fastslår at pensjonsordningen i KLP skal behandles som «Multiemployer-plans». Endringen i pensjonsforpliktelsen i 2006 er resultatført som lønnskostnader. Arbeidsgiveravgift er inkludert i tallene.

SKATTER

Skatter kostnadsføres når de påløper, slik at skattekostnaden er knyttet til regnskapsmessig resultat før skatt. Morselskapet er ikke skattepliktig. Skattekostnaden består av betalbar skatt og utsatt skattefordel i datterselskapenes regnskaper.

KONSERNDANNELSE/KONSOLIDERING

I konsernregnskapet til Hias IKS inngår morselskapet Hias IKS og datterselskapet Hias Næring AS med sine datterselskaper Hias Miljøpartner AS og Hias Drift AS. Alle datterselskapene er heleide. Ved konsolidering er bokført verdi av aksjer i datterselskapet eliminert mot egenkapitalen. Alle øvrige konserninterne transaksjoner er eliminert ved konsolideringen. Datterselskapene benytter de samme regnskapsprinsipper som morselskapet. I notene til årsregnskapet er regnskapstallene spesifisert på morselskap og konsern, der hvor tallene er forskjellige.

Note 2 – Driftsinntekter fordelt på virksomhetsområder

	Morselskap		Konsern	
	2005	2006	2005	2006
Vann	15.316	15.526	15.316	15.526
Avløp	31.312	32.552	31.312	32.552
Renovasjon	56.964	60.238	56.964	59.194
Driftsassistansen	2.553	2.571	2.553	2.571
Andre	4.845	6.451	8.195	20.577
Sum	110.990	117.337	114.339	130.421

Note 3 – Andre driftskostnader (poster som er sammenslått)

	Morselskap		Konsern	
	2005	2006	2005	2006
Materialer og fremmedytelser	12.297	11.894	12.356	12.065
Frakt og transport	14.524	14.841	14.539	14.860
Lokaler og områder	11.151	14.104	11.208	14.203
Leie maskiner, inventar og lignende	799	566	799	566
Kjøp verktøy, inventar og driftsmaterialer	7.915	8.814	8.037	9.013
Reparasjoner og vedlikehold	6.231	7.487	6.254	7.832
Fremmede tjenester	4.612	5.565	4.741	6.404
Kontorkostnad, telefon og porto	2.688	2.546	2.695	2.555
Transportmidler	716	816	716	881
Reise, salg, kontingenter, forsikringer og diverse	3.749	3.717	3.724	3.600
Aktiverte interne kostnader	-378	-598	-378	-598
Sum	64.304	69.752	64.683	71.381

Note 4 – Bankinnskudd, kontanter og lignende

HIAS IKS

I beløpet bankinnskudd, kontanter og lignende inngår kr 1 064 115 i bundne bankinnskudd i forbindelse med skattetrekk.

KONSERN

I beløpet bankinnskudd, kontanter og lignende inngår kr 1 091 557 i bundne bankinnskudd i forbindelse med skattetrekk.

Note 5 – Lønnskostnader ansatte, godtgjørelser m.m.

	Morselskap		Konsern	
	2005	2006	2005	2006
Lønninger	19.799	21.592	20.343	22.491
Folketrygdavgift	3.075	3.330	3.152	3.469
Pensjonskostnader	2.373	2.383	2.373	2.466
Andre ytelser	726	741	729	749
Sum	25.973	28.046	26.597	29.175

Gjennomsnittlig antall ansatte: 57 i morselskapet og 60 i konsernet.

Ytelser til ledende personer – Morselskap	Adm. direktør	Styre/ rep.skap
Lønn og styregodtgjørelse for heleide datterselskaper	755	405
Pensjonsutgifter (innbetalt premie)	210	
Annen godtgjørelse	9	

Revisor	Morselskap 2006	Konsern 2006
Kostnadsført revisjonshonorar	59	87
Annen bistand	23	34

Note 6 – Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser

TJENESTEPENSJON

Foretakets pensjonsansvar i forhold til den ordinære tariffestede kollektiv tjenstepensjonsordningen er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal landspensjonskasse og omfatter 57 ansatte pr. 31.12.2006.

Tjenstepensjonsordningen gir ved full opptjening en alderspensjon som sammen med folketrygdens ytelser utgjør en samlet bruttopensjon på 66 % av pensjonsgrunnlaget. I tjenstepensjonsordningen inngår i tillegg uføre-, ektefelle-, barnpensjon og AFP/tidligpensjon. Disse ytelsene samordnes med pensjoner som utbetales fra folketrygden. Tjenstepensjonsordningen er organisert som en multiemployer plan hvor Hias har balanseført sin andel av totale pensjonsforpliktelser, og resultatført årets pensjonskostnad.

Pensjonskostnad	2005	2006
Nåverdi av årets opptjening	2.164	2.325
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	1.876	1.876
Forventet avkastning av pensjonsmidlene	-1.716	-1.768
Resultatført estimatavvik	274	200
Administrasjonskostnader	114	129
Arbeidsgiveravgift	334	338
Ansattes egenandel	-339	-369
Periodens pensjonskostnad	2.708	2.721

AKTUARMESSIGE FORUTSETNINGER

Med hensyn til dødelighet og uførhet m.v. er det benyttet forutsetninger som i KLP's forsikringstekniske beregningsgrunnlag. For øvrig er følgende forutsetninger lagt til grunn;

Årlig avkastning	6,0 %
Diskonteringsrente	5,0 %
Årlig lønnsvekst	3,0 %
Årlig vekst i folketrygdens grunnbeløp	3,0 %

Pensjonsforpliktelse	2005	2006
Netto pensjonsforpliktelse 01.01	265	554
Endring i netto forpliktelse/ årets pensjonskostnad	289	-451
Netto pensjonsforpliktelse 31.12	554	103
Pensjonsmidler 31.12	30.829	31.972

Note 7 – Varige driftsmidler

	Anskaffelses- kostnader pr. 01.01.06	Tilgang	Avgang	Ord. avskr.	Akk. avskr. 31.12.06	Bokført verdi 31.12.06
MORSELSKAP						
VANN						
Bygningsmessige anlegg	22 993	1 049	-	496	14 461	8 533
Ledningsnett, grøfter o.l.	78 021	1 753	-	1 892	29 612	48 573
Maskiner og anlegg	15 020	496	-	686	10 463	4 720
Utstyr og inventar	322	-	-	7	284	39
Verktøy og tekniske installasjoner	-	306	-	-	-	-
Sum	116 357	3 604	-	3 081	54 819	61 865
AVLØP						
Bygningsmessige anlegg	68 657	732	-	2 136	39 930	29 460
Ledningsnett, grøfter o.l.	58 235	-	-	1 454	32 515	25 720
Utearealer, plasser o.l.	740	-	-	18	564	176
Maskiner og anlegg	83 927	2 461	-	2 255	74 975	8 566
Utstyr og inventar	-	23	-	-	-	-
Verktøy og tekniske installasjoner	516	627	-	50	251	213
Edb-utstyr o.a. kontormaskiner	-	256	-	-	-	-
Sum	212 075	4 099	-	5 913	148 235	64 135
VANN OG AVLØP FELLES						
Person-, vare- og lastebiler	1 889	206	-	171	1 407	688
Transport- og anleggsmaskiner	589	-	-	43	302	287
Utstyr og inventar	1 258	-	-	63	99	1 159
Verktøy og tekniske installasjoner	814	-	-	81	569	245
Edb-utstyr o.a. kontormaskiner	243	55	34	51	203	60
Sum	4 793	261	34	409	2 581	2 439
RENOVASJON						
Bygningsmessige anlegg	27 182	2 393	-	1 194	19 908	8 814
Ledningsnett, grøfter o.l.	8 665	-	-	425	5 023	3 643
Utearealer, plasser o.l.	9 779	2 239	-	357	4 251	7 618
Maskiner og anlegg	8 412	2 931	-	577	3 736	7 607
Person-, vare- og lastebiler	1 276	-	-	120	568	708
Transport- og anleggsmaskiner	8 804	138	-	298	6 907	2 035
Utstyr og inventar	6 733	460	-	406	5 601	1 593
Edb-utstyr o.a. kontormaskiner	568	81	-	123	175	473
Sum	71 418	8 242	-	3 501	46 169	32 490
ADMINISTRASJON						
Person-, vare- og lastebiler	-	257	-	21	21	236
Utstyr og inventar	2 397	38	-	170	618	1 817
Verktøy og tekniske installasjoner	51	-	-	10	25	27
Edb-utstyr o.a. kontormaskiner	4 329	1 395	113	590	3 790	1 733
Sum	6 778	1 690	113	792	4 454	3 812
Totalt	411 421	17 897	146	13 695	256 258	164 741
Anlegg under utførelse	8 887					8 173
KONSERN						
Totalt	422 315	17 897	146	15 874	259 524	180 541
Anlegg under utførelse	8 887					8 173

Note 8 – Investering og finansiering

	Morselskap		Konsern	
	2005	2006	2005	2006
Investeringer i varige driftsmidler	24 776	17 897	35 670	17 897
Utlån, kjøp av aksjer og andeler	12 441	3 629	12 441	3 889
Sum investeringer	37 217	21 526	48 111	21 786
Bruk av lån	-	-	10 865	-
Salg av fast eiendom	12 325	88	12 325	88
Tilskudd og refusjon vedr. investering	-	-	-	-
Mottatt avdrag utlån, salg aksjer og andeler	-	-	-	-
Egenkapitalfinansierte investeringer	24 892	21 438	24 921	21 698
Sum finansiering	37 217	21 526	48 111	21 786

Note 9 – Aksjer i andre foretak

(Beløp i hele kroner)

	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende	Balanseverdi
Hamar-Regionen Fjernvarme AS	39 000 000	218 000	100	7 803 000
Mjøsanlegget AS	5 000 000	2 230	1 000	12 318 200
Sum				20 121 200

Note 10 – Investering i datterselskap

(Beløp i hele kroner)

Datterselskap	Stiftelsesår	Kontoradr.	Eierandel	Pålydende	Aksjekapital
Hias Næring AS	2003	Hamar	100 %	100	8 000 000
Datterselskap av Hias Næring AS					
Hias Miljøpartner AS	2002	Hamar	100 %	100	100 000
Hias Drift AS	2005	Hamar	100 %	1 000	1 000 000

Note 11 – Mellomværende med selskap i samme konsern mv.

	31.12.05	31.12.06
Datterselskap	402	-
Øvrige selskap i konsernet	858	198

Note 12 – Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

	Anskaffelses-kost	Balanseført verdi	Markeds-verdi	Res. ført verdiendring	Realisert gevinst
Pengemarkedsfond	5 700	6 382	6 382	165	-
Hedgefond	2 769	3 260	3 260	205	-
Obligasjonsfond	12 357	14 270	14 270	336	-
Sum	20 826	23 912	23 912	706	-

Note 13 – Langsiktig gjeld

Opplysninger om lån fra kredittinstitusjoner

Långiver/lån nr.	Oppr. lån	Oppt. år/ siste avdrag	Restgjeld 01.01.06	Renter 2006	Avdrag/inn- løsning 2006	Restgjeld 31.12.06
MORSELSKAP						
VANN						
NKB-19920725	67 000	1992/2012	26 055	725	3 722	22 333
NKB-20060170	14 000	2006/2026	-	265	219	13 781
NKB-20060171	10 000	2006/2026	-	189	185	9 815
Sum			-	1 178	404	45 929
AVLØP						
NKB-19910145	11 400	1989/2009	2 216	55	633	1 582
NKB-20030776	16 219	2003/2013	14 213	396	790	13 423
Sum			16 429	451	1 423	15 006
RENOVASJON						
NKB-6471009	12 600	1988/2008	1 750	42	700	1 050
NKB-6471010	300	1989/2008	40	1	17	23
NKB-20030776	4 899	2003/2013	4 293	120	239	4 054
Sum			6 083	162	955	5 127
Sum total			48 566	1 791	2 782	66 062
ØVRIG KONSERN						
Hias Drift						
Sparebanken Hedmark	10 865	2005/2010	10 293	365	2 287	8 006
Sum total øvrig konsern			10 293	365	2 287	8 006
Sum total konsern			58 859	2 156	5 069	74 068

Gjeld som forfaller mer enn 5 år etter regnskapsårets slutt.

Morselskap / Konsern	2005	2006
Gjeld til kredittinstitusjoner	20 811	29 729

Alle lån er serielån med like avdrag hvert år.

Note 14 – Andre avsetninger for fremtidige forpliktelser

	2006
Avsetning for etterdrift av deponi på Heggvin	1 500
Sum	1 500

Selskapets konsesjon forplikter Hias til å drifte deponiet Heggvin i 30 år etter at deponiet er nedlagt. Hias har beregnet at de årlige etterdriftskostnadene vil være i størrelsesorden kr 1 500 000 i samsvar med anslått estimat. Det er stor usikkerhet om varigheten på deponiets

ordinære driftstid. Det er foretatt en gjennomgang av estimatet for etterdriftskostnader i 2002. Samlet er det pr. 31.12.2006 avsatt kr 15 000 000 til etterdrift. Kr 4 303 000 av etterdriftsavsetningene er plassert i Hamar-Regionen Fjernvarme AS.

Note 15 – Pantestillelser og garantier mv.

Deltakerkommune Hamar, Stange, Ringsaker og Løten har stilt garantier for selskapets gjeld gjennom selskapsavtalen.

Note 16 – Skatt

Årets skattekostnad refererer seg til datterselskapene og fremkommer slik;

	2005	2006
Netto midlertidige forskjeller	-504	433
Underskudd og godtgj. til fremføring	-	-1 469
Grunnlag for utsatt skattefordel i balansen	-504	-1 035
Utsatt skattefordel i balansen	-141	-290
Resultat før skattekostnad	1 863	-558
Permanente forskjeller	100	0
Endring i midlertidige forskjeller	936	-433
Fremførbart underskudd	-1 469	1 469
Opptjent aksjeutbytte	-725	-705
Årets skattegrunnlag	706	-228
Betalbar skatt 2006	197	94
Endring utsatt skatt	148	-290
Årets skattekostnad	345	-196

Balanseføring av utsatt skattefordel er sannsynliggjort gjennom fremtidig inntjening.

Note 17 – Endringer i egenkapital

	Opptjent egenkapital	Innskutt egenkapital	Sum
MORSELSKAP			
Egenkapital pr 31.12.2005	143 223	20 000	163 223
Årsresultat	5 572	-	5 572
Egenkapital pr 31.12.2006	148 795	20 000	168 795
KONSERN			
Egenkapital pr 31.12.2005	143 734	20 000	163 734
Årsresultat	6 689	-	6 689
Egenkapital pr 31.12.2006	150 423	20 000	170 423

Note 18 – Kontantstrømanalyse

Hias IKS 2005	Hias IKS 2006	Note	Konsern 31.12.2006	Konsern 31.12.2005
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter				
7 041	5 572		7 037	6 083
-	-	16	-94	-200
-7	-6		-6	-7
-743	-706	12	-867	-586
13 563	13 695	7	15 874	14 649
289	-450	6	-438	289
2 071	1 573		694	1 436
239	2 279		2 910	659
1 613	-418	14	570	2 884
24 065	21 539		25 679	25 207
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter				
12 325	88	7, 8	88	12 325
-24 776	-17 886	7, 8	-17 886	-35 670
-	-		-	-
-	-		-	-
-	-	10	-	-
-	-		-	-
-12 441	-3 629		-3 629	-12 441
			-	-
			-	-
-			-	-
-	-		-	-
			-	-
-24 892	-21 426		-21 426	-35 787
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter				
-	24 000		24 000	10 865
-			-	-
-6 101	-6 505	13	-8 792	-6 672
-	-		-	-
-	-	10	-	-
			-	-
-6 101	17 495		15 208	4 193
-6 928	17 608		19 460	-6 388
17 983	11 056		15 570	21 957
11 056	28 664	4	35 030	15 569

Til Representantskapet i HIAS IKS

REVISJONSBERETNING FOR HIAS IKS

Vi har revidert årsregnskapet for HIAS IKS for regnskapsåret 2006, som viser et overskudd på kr 5 572 064 for morselskapet og et overskudd på kr 6 689 842 for konsernet. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet. Årsregnskapet består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling og noteopplysninger. Konsernregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling og noteopplysninger. Regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge er anvendt ved utarbeidelsen av regnskapet. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og administrerende direktør. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets økonomiske stilling 31. desember 2006 og av resultatet og kontantstrømmene i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk i Norge
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet, er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter

Hamar, 22. mars 2007

Morten Alm Birkelid
revisjonssjef

Hias IKS
Vangsvegen 143
2317 Hamar

Telefon 62 54 37 00 (kl 0800-1500)
e-post post@hias.no
web www.hias.no